

Alfara del Patriarca

FESTES PATRONALS

2003

AJUNTAMENT D'ALFARA DEL PATRIARCA

Plaça de Sant Joan de Ribera, 4 • 46115 ALFARA DEL PATRIARCA
Telèfon 96 139 19 46 • Fax 96 139 56 61
E-mail: afpatriarca@infoville.net

Corporació Municipal

ENRIC M. CUÑAT SESÉ
Alcalde

COMISSIÓ DE GOVERN

JUAN GABRIEL SEPÚLVEDA MUÑOZ
Delegat de Servis Urbans

AMADOR GARCÍA APARICIO
Delegat de Servis Ciutadans de Benestar

RAFAEL MARQUÉS BRISA
Delegat de Foment

CONCEJALS

MARISA ALMODÓVART TORRES
Delegada de Família

JOSÉ FRANCISCO PERIS LÓPEZ
Delegat del Cicle Integral de l'Aigua

JUAN ANTONIO CASTELLÓ GAMÓN

SALVADOR CHIRALT BAILACH

MIQUEL ÀNGEL MARTÍNEZ GASCÓ

PURA SÁNCHEZ PÉREZ
Delegada d'Agricultura

RICARDO PEINADO GONZÁLEZ
Secretari

TELÈFONS D'INTERÉS

Policia Local	607 903 9 01
Guardia Civil	96 139 12 18
Centre de Salut d'Alfara	96 139 44 12
Centre d'Urgències	96 130 00 53
Farmàcia R. Valls	96 139 43 74
C. P. Sant Joan de Ribera	96 139 31 67
C. C. Ramón y Cajal	96 139 09 29

Salutació

Imperceptiblement les coses van canviant i només al cap del temps constatem que la realitat que ens rodeja i nosaltres mateixos som diferents. Per això convé de tant en tant parar-nos i vore què ha passat. Però no sols vore i constatar el que ha canviat sinó sobretot la direcció dels canvis i tractar d'anticipar-nos a ells per a corregir-los o, si convé, accelerar-los.

La nostra societat actual és diferent de la de fa anys. El nostre propi poble també. L'estructura urbana, la composició social, el treball, l'educació, el temps lliure, les formes de pensar i d'entendre el món, els valors predominants.

Les festes tal com hui les celebrem, tot i que tendim a pensar que així han sigut de tota la vida, són el producte de diverses innovacions que s'han anat produint al llarg del temps. Abans el calendari estava sembrat de diverses festes vinculades a celebracions religioses, cada una segons un model i tradició diferent, i hui es concentren en una setmana d'agost ajustant-se totes elles a un esquema semblant en l'organització i en els actes en què consistixen. Les festes, imperceptiblement o no, han canviat i potser també el concepte mateix de festa.

Les distintes agrupacions de clavaris i altres associacions posen el millor de la seua part en preparar una sèrie d'actes destinats a honorar els nostres sants patrons i a facilitar l'esplai de tots els veïns que han col·laborat, com millor han pogut, a finançar estes festes. A tots ells cal estar agraïts pel treball desenrotllat.

I en nom de totes estes agrupacions vull invitar tots els veïns i quants ens visiten en estos dies a què participen de les nostres festes patronals i desitjar-los que disfruten d'esta ocasió de celebrar la nostra història i les nostres tradicions renovades.

Enric M. Cuñat Sesé
Alcalde

Els sants, hòmens de foc, llum i color

Van preguntar en el catecisme: Què és un sant? Un xiquet es va quedar pensatiu i a l'alçar el cap va vore les vidrieres de l'Església on estaven dibuixades les figures dels sants, i com omplien tot el temple de llum i vius colors; i el xiquet va respondre: "Pense que un sant és un home tan amic de Déu que deixa passar la llum del Cel a través d'ell prenent els seus propis colors". El catequista va pensar que efectivament no hi ha dos vidrieres iguals, cada sant dóna uns reflexos irrepetibles segons els colors que li són propis (perquè la llum no ens és pròpia però sí que som amos dels nostres colors, qualitats i història personal, amb les seues circumstàncies concretes; en açò podem fer-nos opacs o translúcids, lluminosos o no).

Aquell xiquet no podia saber que un vidre transparent, quan se li posa una determinada classe de pintura sobre la seua superfície es torna opac, perd la seua transparència. Només si passa pel foc, la pintura i el vidre es fan una mateixa cosa; el color deixa de ser un afegit, ja no és un cristall pintat sinó un cristall fos; la pintura ha passat de ser una capa superficial a ser una sèrie de colors personalitzadors que impregnen tot la seua grossor.

De forma precipitada s'ha dit, i hem repetit de forma inconscient, aquella frase de "Dóna'm un home educat i el faré un Sant" però res més lluny de la veritat, si per educació entenem només ser cortés, correcte o civilitzat. Si per educar entenem traure de dins el que Déu ha posat prèviament, estariem en les virtuts teologals, la fe, l'esperança i la caritat, rebudes gratuïtament de Déu i que l'home no ha sigut ni serà capaç de produir. Des d'estes forces o virtuts de Déu podrien emergir la llum, la tendresa, la compassió amorosa fins a l'amor a l'enemic, sense envanir-nos per això i sense oblidar el que ens deixà dit Sant Pau "No tenim res a no hàgem rebut", sense oblidar que l'única cosa realment nostra és la llibertat que ens capacita per a ser opacitat o transparència, tenebra o llum, pecat o fidelitat.

L'experiència ens ensenya que amb el pecat podem enlluernar, atraure a uns altres però mai il·luminar ningú. Per això totes les nostres qualitats, o es convertixen en pur cromatisme lluminós o poden servir de forma molt eficaç al pecat: així, la intel·ligència pot ser cruel, mordaç, devastadora; la voluntat pot ser tossuda i engegadora; es poden utilitzar la cultura i les bones maneres per a marginar i despreciar als senzills; i la genialitat pot humiliar als ja, per altres causes, humiliats. I és que l'opacitat del pecat s'assembla a la grisalla que l'artista expandix sobre el vidre abans de ficar-lo al foc. De moment només servix per a embrutar o enlletgir més el vidre.

Els que no som sants, en compte de prestar-nos a que el foc de l'amor interioritze tot el que portem damunt, fent-nos transparents, intentem competir; defenent la bellesa dels nostres colors opacs, quan el que ens falta és la llum. Veiem persones que s'enorgullixen perquè han aconseguit pujar algun escaló: per exemple, han passat de ser explotats a ser explotadors d'altres; entre els delinqüents ha passat a ser el cap; o en la presó s'han convertit en perdonavides: Amb això, en compte de pujar han descendit a una situació menys digna i menys disculpable, encara que l'anomenen alliberament. Només pugem de veritat si acceptem passar pel foc i ens fem persones "lluminoses". No debades se'ns ha dit "No convenceu perquè no brilleu, i no brilleu perquè no es creueu" Certament, quan ens sorprenem admirant algú és que ha cremat el seu egoisme, la seua avarícia, la seua covardia... "Ha obeït a Déu abans que als hòmens"

Ja sabem que obeir a Déu és:

- 1) Eixir d'un mateix
- 2) Trobar-se amb l'altre
- 3) Sentir com propi el que a l'altre li passa, sent el seu portaveu, sobretot si és objecte d'injustícia
- 4) Donar (no atresorant la pròpia vida sinó deixant-se invadir)
- 5) Ser fidel a les conviccions profundes

En estes festes als nostres sants patrons, tinguem el valor de demanar-los el que realment necessitem: que no ens conformem amb el que som, que deprenguem a teixir amb la nostra seda la sepultura del nostre jo, per a poder eixir, com ells, transformats en gràcil palometa, capaç de volar, d'amar, de tornar bé per mal, en compte de retallar les nostres expectatives al "menja i calla" que pinten en el pitet dels xiquets de pit.

Hem de mamprendre l'aventura de buidar-nos perquè sense esta condició de buit i abnegació no hi ha llum (sense aconseguir el buit dins de la pereta el filament es fon abans d'encendre's i poder enllumenar-nos). Només en l'home buit cap Déu, cap l'home com a germà i podem transmetre la llum que ens ve d'un Altre, però de l'Altre que sempre respectarà la nostra llibertat i demanarà el nostre permís per a fer passar la seua llum a través nostre, il·luminant així als germans.

Álvaro Martínez Soriano

Programa de Festes 2003

Dissabte, 9

18:00 Hores. IV Campionat de Galotxa. Alfara A - Vinalesa.

Dijous, 14

13:00 Hores. Volteig de campanes i salves per anunciar la festa de la Mare de Déu d'Agost.

18:00 Hores. Passacarrer per la població amb les alfàbegues. Després orxata i fartons per a tots, al carrer Poeta Ricardo Valero.

24:00 Hores. Espectacle amb l'actuació del Trio Symbols.

Divendres, 15 FESTA DE LA MARE DE DÉU D'AGOST

08:00 Hores. Volteig de campanes i salves de festa.

14:00 Hores. Mascletà a càrrec de la Pirotècnia Antonio Caballer de Moncada.

19:00 Hores. Recollida de clavariesses.

20:00 Hores. Missa solemne de l'Assumpció de la Mare de Déu, cantada per la Coral Juan de Ribera.

21:00 Hores. Solemne processó de la Mare de Déu d'Agost acompanyats per la Banda de Música de l'Agrupació Musical d'Alfara i una colla de tabalet i dolçaina. En acabar, focs d'artifici a càrrec de la Pirotècnia Antonio Caballer de Moncada.

23:00 Hores. Paelles populars. Organitza Terra-Seta. Cal inscriure's amb antipicació.

Dissabte, 16

10:00 Hores. Carrera ciclista de la categoria Cadets.

18:00 Hores. IV Campionat de Galotxa. Alfara B - Foios.

20:00 Hores. Inici de les 24 Hores de Futbol Sala. Organitzat pels clavaris de Santa Bàrbara i les Filles de Maria.

23:00 Hores. Concert de Festes ofert per l'Agrupació Musical d'Alfara del Patriarca. Actuació de la Banda de Música de l'Agrupació Musical d'Alfara del Patriarca dirigida per Llorens Mendoza i de la Banda de Música Santa Cecília d'Almenara, dirigida per Àngel Martínez Escutia.

Diumenge, 17

19:00 Hores. Primer dia de bous al carrer: cinc vaques i un bou en puntes.

20:00 Hores. Acaben les 24 Hores de Futbol Sala.

24:00 Hores. Dos bous embolats. Ramaderia: Àngel Roser de Godelleta.

Dilluns, 18

19:00 Hores. Segon dia de bous: cinc vaques i un bou en puntes.

24:00 Hores. Dos bous embolats. Ramaderia: Fernando Machancoses de Cheste.

Dimarts, 19. DIA DE LA PENYA TAURINA ALFARENSE.

09:00. Hores. Funeral pels penyistes difunts. Homenatge de record en el cementeri.

12:00 Hores. Entrada de la xaranga Marxa-xa d'Onda i passacarrer per tot el poble.

18:30 Hores. Entrada del caixons tirats per cavalls de tir i arrossegament de Borbotó i Poble Nou. Obrirà la desfilada un grup de cavalls de la quadra Boquera de Benifaraig. Després vaquetes i dos bous en punta.

24:00 Hores. Dos bous embolats. Ramaderia Vicent Peris d'El Puig

Dimecres, 20 DIA DELS MAJORS

11:00 Hores. A l'església parroquial, eucaristia de lloança a Déu i d'acció de gràcies. Administració del sagrament del confort dels malalts.

13:00 Hores. Volteig de campanes anunciant la festa de Sant Vicent.

20:30 Hores. Als Jardins Municipals, berenar i homenatge a les persones majors. Organitzat per l'Ajuntament i la U.D.P. local. A continuació es representarà una peça de teatre pel Grup Lo Nostre dirigit per Pilar Calvo.

21:30 Hores. Trasllat de la imatge de Sant Vicent des de l'església, pels carrers de la població, fins al domicili del clavari major. Acompanyat per la Banda de Música de l'Agrupació musical d'Alfara del Patriarca i els tradicionals coets de focs d'artifici.

Dijous, 21 FESTA DE SANT VICENT

11:00 Hores. Jocs per a tots els xiquets als Jardins Municipals.

19:30 Hores. Cercavila per a arreplegar als clavaris i clavariesses i trasllat de la imatge de Sant Vicent des de casa del clavari major a l'església parroquial, acompanyats per la Banda de Música.

20:00 Hores. Solemne missa en honor a Sant Vicent, cantada per la Rondalla d'Alfara del Patriarca. Finalitzada la celebració es farà el sorteig de la imatge del sant entre els xiquets cofrades que assistisquen.

21:00 Hores. Processó de Sant Vicent.

22:30 Hores. Trasllat de la Mare de Déu del Rosari a la casa del clavari major acompanyats per la Banda de Música de l'Agrupació Musical d'Alfara del Patriarca.

24:30 Hores. L'Orquestra Iris amenitzarà la vetlada amb música d'estiu. Es repartirà orxata i fartons per a tots els assistents.

Divendres, 22 FESTA DE LA MARE DE DÉU DEL ROSARI

05:30 Hores. Cant de l'aurora.
10:00 Hores. Recollida dels Clavaris, acompanyats per l'Agrupació Musical d'Alfara del Patriarca.
11:30 Hores. Missa en honor de la Mare de Déu del Rosari, cantada per la Rondalla de San Bartolomé d'Alfara del Patriarca.
20:00 Hores. Recollida dels clavaris.
21:00 Hores. Solemne processó. Amb una colla de tabalet i dolçaina i la Banda de Música de l'Agrupació Musical d'Alfara del Patriarca. A l'acabar es dispararà un castell de focs d'artifici.
24:30 Hores. Gran Disco-Mòbil als Jardins Municipals a càrrec d'Espectáculos Merino.

Dissabte, 23 FESTA DE LA IMMACULADA CONCEPCIÓ

06:00 Hores. Cant de l'Aurora.
10:30 Hores. Recollida de les clavariesses amb l'acompanyament de la Banda de l'Agrupació Musical d'Alfara del Patriarca.
11:30 Hores. Solemne missa de la Immaculada Concepció amb la participació del Quartet Idus.
13:00 Hores. Volteig de campanes i trons d'avis anunciant la festa de Sant Bertomeu.
19:00 Hores. Arreplegada de les clavariesses i passacarrer per tot el poble.
21:00 Hores. Solemne processó de la Immaculada Concepció.
22:30 Hores. Trasllat de la imatge de Sant Bertomeu a casa del Clavari Major, carrer de Cavallers, 26. Acompanyats per una Banda de Trompetes i Tambors i gran quantitat de focs d'artifici.
24:00 Hores. Gran Disco Mòbil amb gran potència de llum i so on està garantida la diversió i la festa, amb la col·laboració del Sarc de la Diputació de València.

Diumenge, 24 FESTA DE SANT BERTOMEU

07:30 Hores. Gran Despertà. Els clavaris anuncien el gran dia amb coets, masclets i carcasses.
11:30 Hores. Passacarrer per la població, acompanyats per la Banda de Música.
12:00 Hores. Santa Missa. Cantada per la Coral Juan de Ribera.
12:00 Hores. Al carrer de Cavallers, parc d'atraccions infantils fins les 14:00 hores.
14:30 Hores. Gran Mascletà a càrrec de la prestigiosa indústria pirotècnica Caballer de Moncada.
16:00 Hores. Continuació del Parc Infantil.
10:00 Hores. Final del IV Camoionat de Galotxa.
20:30 Hores. Recollida dels Clavaris i passacarrer acompanyats per la Banda de Música de l'Agrupació Musical d'Alfara del Patriarca.
21:00 Hores. Processó de Sant Bertomeu. A continuació Castell de Focs d'Artifici de Pirotècnia Caballer de Moncada.
22:00 Hores. Trasllat de la imatge de Santa Bàrbara, acompanyats per la Banda de Música de l'Agrupació Musical d'Alfara del Patriarca.
23:30 Hores. Al carrer de Cavallers, Resopò Popular Valencià Especial, 1000 entrepans d'embotit amb tomata i pimentó i beguda per a tots els assistents, amenitzat per un prestigiós grup musical.
24:00 Hores. Alfara Rock. Festival de Música organitzat pel clavaris de Santa Bàrbara i les Filles de Maria. Amb la participació de Kólico, Desconcierto, Japy Dents i Zeta.

Dilluns, 25 FESTA DE SANTA BÀRBARA

07:30 Hores. Despertà.
11:00 Hores. Recollida del clavaris acompanyats per la Banda de Música.
11:30 Hores. Solemne missa de Santa Bàrbara.
12:00 Hores. Als Jardins Municipals es muntarà un Parc Infantil, patrocinat pels Clavaris de Santa Bàrbara i les Filles de Maria.
14:00 Hores. Gran Mascletà a càrrec de la Pirotècnia Ricardo Caballer de Godella.
18:00 Hores. Trofeu de Festes de Pilota en la modalitat de Llargues i Ratlles.
20:30 Hores. Recollida dels clavaris.
21:00 Hores. Processó de Santa Bàrbara i a continuació Castell de Focs d'Artifici.
24:00 Hores. Espectacular Disco Mòbil. Es repartiran regals per a tots i es lliuraran els premis del Torneig de 4 hores de Fútbol Sala.

Dimarts, 26 FESTA DE SANT JOAN DE RIBERA

11:30 Hores. Missa de Sant Joan de Ribera.
17:45 Hores. Cavalcada, amb la participació de tots el clavaris, clavariesses i associacions.
21:30 Hores. Solemne processó de Sant Joan de Ribera amb l'acompanyament de totes les clavaries d'enguany.
24:00 Hores. Als jardins Municipals. Espectacle organitzat per la Falla La Unió, amb la participació dels fallers i falleres i els clavaris de Sant Vicent que interpretaran cançons i balls d'ara i de sempre.

Clavariesses

Meare de Deu d'Agost

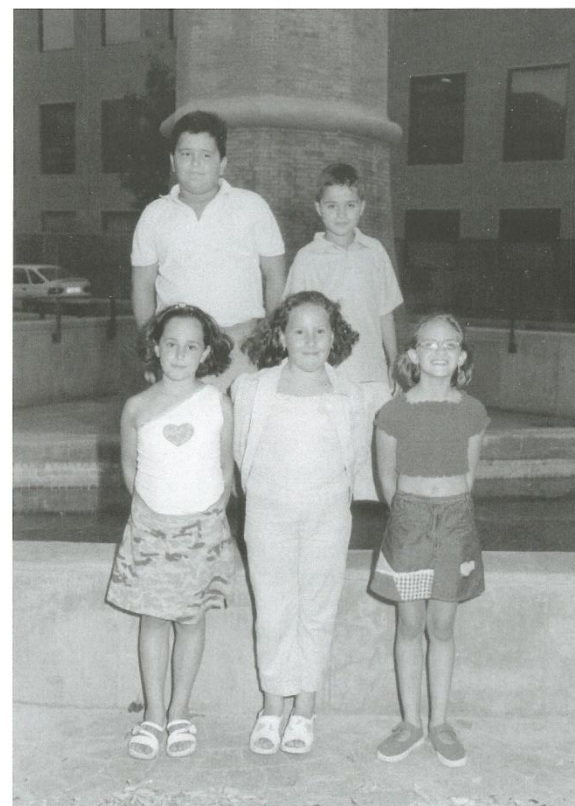
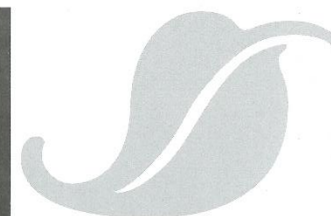
Clavariessa Major
Concepción Camps Martínez

Clavariesses
Milagros Chapa
Mª Dolores Sanz
Ana Gaitán
Irene Ureña
Mª Amparo Palacios
Luisa Gómez
Filomena Pascual
Pilar Esteban
Herminia Morote
Lucía Escriche
Vicenta Épila
Conchín Épila
Amparo Épila
Carmen Belmonte
Inmaculada Aguilar

Festers

de Sant Vicent ferrer

CLAVARI MAJOR

José Antonio Soriano Maestro

CLAVARIS

Amparo Sueza Chapa
Raquel García Moreno
Irene Orts Gómez
Daniel Martí Navarro

Festers Nare de Deu del Rosari

CLAVARI MAJOR

Francisco José Marqués Sernequet

CLAVARIS

Merxe Badía Campos
Vicente Badía Campos
Juan Ballester Lliso
Manuel Carretero Ortiz
Sonia Company Palanca
Imma Ibáñez Monteagudo
Daniel Ibáñez Mora
Tere Martín Regidor
Ana Murillo Casaña
Mónica Navarro Rodríguez
Imma Palau Lloris
José Vicente Palau Llopis
David Quiles Cataluña
Guillermo Rebull Baldoví
Lola Sanfélix Gabarda

Villes de Maria

PRESIDENTA

Empar Prades Faulí

VOCALS

Ester Carrasco Garrido
Sara Ferrer Abad
Laura Lafuente Rodríguez
Imma Orts Pérez

Clavaris de Santa Bàrbara

CLAVARI MAJOR

Francisco José Ferrer Beltrán

CLAVARIS

Francisco Javier Balaguer Camps
Vicente Bravo Martí
Francisco Albert Muñoz
Francisco Javier Marqués Brisa
Víctor José Palanca Ibáñez
David Torres Palanca

Clavaris de Sant Bertomeu

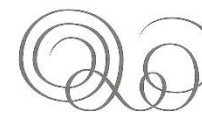
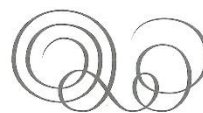

CLAVARI MAJOR

Rafael Juan de Ribera Contell Cortell

CLAVARIS

José Vicente Alcoriza Llesma
Joaquín Jiménez Vilallonga
José Pedro Albert Tortajada
Fernando Balaguer Inglés
Vicente Palau Mota
Aurelio Agut Molner
Antonio Martín de Vidales Abril
José Huguet Berga
Francisco Alba Rodríguez

Penya Taurina Alfareense

La Peña Taurina Alfareense complix vint-i-cinc anys de vida associativa i festera al servei dels alfarers. Els creixents gastos i les dificultats organitzatives que representa celebrar uns dies de bous feien impossible que foren responsabilitat de grups de festers que naixien i desapareixien cada any. Era necessària una organització estable si es volia donar continuïtat a la festa i no deixar-la a l'ocasional iniciativa d'un grup de festers que un any la feien i altres anys no. Així hem pogut dotar-nos de l'estructura mínima de cadafals i tanques de seguretat que eviten l'improvisat tancament dels carrers per mitjà de carros i taulers difícils d'aconseguir hui en dia.

D'altra banda l'activitat de la penya tènia continuïtat al llarg de l'any organitzant no sols les festes en agost sinó recuperant la tradició de la beneïda dels animals el dia de Sant Antoni Abad que tant d'arrelament té en la comarca.

Al tirar la vista arrere volem recordar a tots els que han tingut funcions directives i als socis que ja no estan

entre nosaltres, especialment als presidents fundadors Jesús i Vicente i a tots els que amb el seu esforç i dedicació han permès la continuïtat d'esta associació local, als més majors i als que s'han incorporat des de molt joves. Volem destacar també el treball de les col·laboradores que tanta importància té en la preparació de les calderes de gener i, en general, en la vida de l'associació.

Finalment, volem assenyalar la decidida voluntat de la Peña que la festa i l'espectacle es faci amb absolut respecte als animals, evitant els maltractaments propis d'altres temps. Només des del respecte a estos animals, els bous, de tant de simbolisme en les nostres terres, la festa podrà tindre futur.

Invitem a tots els veïns i a quants s'acosten en estes festes a Alfara perquè s'unisquen a la celebració dels 25 anys de la Peña i agraïm la comprensió de tots per les molèsties que puguem ocasionar durant estos dies.

La directiva

L'adolescència d'una societat

Quan es va difondre pel poble la idea de la creació d'una escola de música allà per l'any 1990, tot el grupet d'amics s'apuntàrem amb il·lusió per dependre a llegir aquell llenguatge que resultava nou per a tots nosaltres. En cosa de poquets anys vàrem rebre el nostre instrument i ja començàvem a molestar al veïnat amb els nostres estudis. Este mateix grupet seriem els primers en desfilar en juliol de l'any 1994, el dia en què es presentava la nostra banda.

Avui, aquells xiquets que mamprenien amb il·lusió este nou projecte ja tenim tretze anys més, i en el transcurs d'este temps la Societat ha crescut amb nosaltres, ha començat a caminar. Algun dels nostres músics ja són mestres en l'Escola, altres comencen els seus estudis de Grau Mitjà en el Conservatori, altres ja els han finalitzat i es plantegen convertir-se en professionals dins del camp musical. A més és, comptem amb una bandeta juvenil formada pels músics júnors on aprenen a tocar en conjunt des que agarren l'instrument. Ara el repte consistix en ajudar a la Societat a què continue avançant, mirant sempre cap endavant amb nous projectes i metes per aconseguir i intentant complir-los dins les nostres possibilitats. Es per això que els convida a que incrementen la nostra família i a que ens ajuden a que este projecte musical continue sent una realitat.

Volguera agrair la col·laboració de tots el nostres socis, el dilatat esforç de la Directiva, la dedicació i el consell del director de la banda, l'ajuda del nostre Ajuntament i de les Institucions Públiques, el suport del poble en general i, com no, el treball dels músics, que amb el nostre estudi i constància anem a oferir-los allò que millor sabem fer: música.

Per últim desitjar-los que disfruten de tots els actes que envolten les Festes Patronals i, en concret, convidar-los al tradicional concert de festes.

M.ª Ángeles Sanfrancisco Gallego
Presidenta de l'Agrupació Musical
d'Alfara del Patriarca

Club cicloturístic alfarenses

Un any més tenim l'oportunitat de dirigir-nos a tots els veïns d'Alfara del Patriarca i agrair la col·laboració que tenim del poble, de les firmes comercials i de l'Ajuntament.

Fa uns dies vam tindre ocasió de participar en l'organització d'una de les proves del Campionat d'Espanya de Ciclisme adaptat a persones amb dificultats de mobilitat que s'ha celebrat a la Comunitat Valenciana. En el nostre poble es va celebrar la prova de carreres de fons.

Igualment, a principis d'agost, del 8 al 12, el nostre equip de cadets participa en el XX Challenger Baix Aragó, en terres aragoneses.

La nostra participació en les festes patronals consistix en la Carrera Ciclista en la categoria de Cadets que és una cita obligada de tots els aficionats de la regió. Esperem que enguany puguem arreplegar els triomfs desitjats i que, en qualsevol cas, puguem oferir un espectacle digne de l'afició alfarenses.

El Club Cicloturístic, la seua escola i equips estan oberts a la participació de tots els que estiguen interessats a practicar este esport o iniciar-se a ell bé en la modalitat competitiva o en la de cicloturisme.

Bones festes a tots.

Vicente Sanfrancisco Gil
President del Club

Grup de teatre

El grup de teatre LO NOSTRE es va formar en l'any 2002 per iniciativa de M.ª Pilar Calvo, que es la directora, amb l'objectiu de recuperar l'afició al teatre en valencià, de llarga tradició en el nostre poble i de donar oportunitat a què persones majors i no tant majors pogueren ajuntar-se per a fer coses amb interès per a tot els veïns.

Hem estrenat dos obres *Ma filla es un sargento* i *El borrego Baldomero*. Ara, en estes festes, representarem *Per la fam d'heretar*, de Peris Celda, el dia 20 en els Jardins Municipals.

En l'escola d'estiu hem fet un curs de teatre dirigit als més menuts i hem pogut comprovar que amb un poquet d'atenció esta afició pel teatre, tant per vore'l com per fer-ne, pot cultivar-se i créixer.

Hui per hui som onze persones les que formem el grup, però estem segurs que en serem més i a incorporar-se estan tots convidats. Que ho passen be en estes festes i disfruten de la representació.

Escola de fútbol base

Com en anys anteriors, aprofitem estes línies per a saludar a tots els alfarers i desitjar-los unes bones Festes Patronals.

Un any més esta Escola ha participat amb sis equips de totes les categories en la Lliga Federada de Fútbol Base. Tots els equips han tingut una actuació destacada en el grup que els ha correspost.

Seguirem promocionant este esport del futbol en esta població pensant que amb això ajudem a millorar la formació i el desenrotllament dels joves des de molt primerenca edat.

Estem oberts a tots els que vullguen practicar ester esport i des de finals d'agost poden passar-se pel club per a inscriure's i fer la fitxa per al pròxim curs.

Vos esperem.

La Junta Directiva

Arquitectura i poder. *L'Alqueria de la Serena*

El conjunt format per la Casa de la Serena i els seus annexos: palau, jardí, cases, edificis d'usos agraris i cavallerisses, forma un tot indissoluble i és un exemple palés d'un moment particularment interessant de l'arquitectura valenciana. Podem observar en el conjunt dels seus edificis, pati i horts, una manera de colonitzar el territori i d'entendre l'arquitectura en la València de finals del S. XVI i dels inicis del S.XVI, un període atractiu i no excessivament documentat de la nostra història, on cal incloure aspectes socials, artístics i polítics, en el que es materialitzen unes particulars relacions entre art i poder en l'època de la Contrareforma.

El conjunt es compon d'un palau rural de traça molt singular que respon a un moment de canvi radical en l'arquitectura oficial valenciana, dins de les grans transformacions que es produïxen en l'Imperi dels Àustria. Un edifici de volumetria sòlida, construït en rajola, rematat per una galeria superior i flanquejat en un dels seus angles per una esvelta torre de traça renaixentista amb cridaner chapitell. La seua planta es desenrotlla entorn d'un pati, amb un traçat incomplet, de manera que solament es van acabar dos dels seus costats, tancant-se la resta per un cos d'una sola planta, que delimita el pati interior i relaciona este edifici amb els cossos annexos, amb l'hort-jardí que se situa a la part de migdia, o amb els edificis d'ús econòmic i d'habitació de colons o administradors de les terres.

Fachada principal

L'edifici central alberga tres altures, de manera que en la primera se situa la vivenda principal, hui molt desfigurada per les diverses variacions en la distribució de l'espai intern realitzades al llarg del temps; variacions que han tingut el seu reflex en les transformacions dels buits de fatxada, es quals, mentres no hi haja estudis més detallats d'estratigrafia muraria, considere que corresponen a intervencions vuitcentistes. La resta dels buits i la volumetria general correspon perfectament amb la proposta d'origen, inclús en el seu acabat incomplet, però perfectament clar, de la seua proposta de casa-pati i en la empremta iconogràfica de l'edifici.

La resta d'edificis del conjunt se separa decididament de l'arquitectura que ací descrivim, en part perquè es tracta de peces menors, alienes a l'arquitectura del poder en la que s'emmarca esta interessant Casa de la Serena, o per la seua referència directa al món agrari, als seus cànons estètics d'utilitat i sistematització contrastada de l'ofici de construir, condició que marca decididament estes architectures rurals. També pel fet que possiblement no van ser construïts en la mateixa època.

És interessant constatar l'existència de l'hort jardí, tal com ens indica Maria Teresa Santamaría en el seu treball *"Evolució del concepte de Jardí en l'Horta de València"*, tant per verificar l'existència d'este tipus de jardí annexe a les cases de l'aristocràcia, com pel tipus de jardí a què fa referència este espai tancat, de reminiscència tardomedieval, tan pròxim, en canvi, al gust per la naturalesa, al plaer de viure que el renaixement proclama. Un Hort-jardí del qual ens queda solament part de la traça, prou com per a ser comprés i inclús restaurat a partir de les seues últimes configuracions, potser d'època més pròxima que la d'aquell renaixement d'origen, però que conserva part de seu antic esplendor, com podem observar en el conjunt de palmeres, en els arbres de les línees perimetrals i, per descomptat, en la traça de quartells que el definixen, amb una glorieta central i uns no excessivament alts murets que el tanquen.

Des de la perspectiva de la seua declaració com Bé d'Interés Cultural, convé ressaltar que en este edifici és recognoscible aquella condició que ha de reunir el monument quan se'l considera des dels criteris moderns, perquè la Casa de la Serena ens mostra i definix formes, espais materials i tècniques úniques i insubstituïbles per a comprendre l'esdevindre de la nostra història. En este sentit farem ara una particular anàlisi de la seua arquitectura.

Rural i urbà en arquitectura són episodis complementaris d'una mateixa història i oferixen perspectives que permeten comprendre, valorar i disfrutar el nostre patrimoni, les seues formes, espais, fàbriques, textures, ombres, transparències, massa... en fi, l'arquitectura. Rural i urbà entreteixixen un relat que augmenta d'atractiu a mesura que és llegit en tota la seua riquesa i complexitat, sobretot quan és observat com formant part d'un paisatge social, humà i físic que, amb el temps, es transforma i deixa empremtes, claus, missatges, que permetixen reconstruir la història, no per a revivre-la però sí que per a entendre-la. L'Alqueria o Casa de la Serena, ens mostra un palau rural de la última dècada del segle XVI valencià i ens oferix un bell exemple de com era una d'eixes cases de l'aristocràcia del regne en l'esplendor de l'imperi després de la mort de Felip II. Es tracta d'una d'eixes peces clau del nostre patrimoni, un element important per a entendre el concepte d'alqueria i la seua transformació en el temps.

El seu interès radica en dos aspectes molt distints. El primer ens acosta a la seua arquitectura, a la forma de palau rural en esta època de grans canvis socials i polítics, a les relacions entre la casa i l'espai físic lliandant, entre casa i naturalesa, amb una interessant proposta d'hort jardí tancat. Ens parla de referències tipològiques, de formes arquitectòniques, de llenguatges estilístics, dels materials que construeixen les seues fàbriques.

La portada

El segon ens mostra les relacions entre arquitectura i poder. Podem observar com la seua arquitectura es decanta cap a un determinat llenguatge, però sobretot podem confirmar el rebuig d'alternatives formals d'una forta tradició en l'arquitectura rural de la Corona d'Aragó, propostes que s'abandonen per a acollir-se al cànon estètic de l'Imperi: el classicisme.

La Casa de la Serena utilitza elements de la arquitectura aúlica, tan del gust de l'aristocràcia de la València de la Contrareforma i que influeixen decisivament en la resta de les arquitectures que es construeixen en el camp valencià a partir d'eixe moment. Una casa constituïda per un gran cos compacte on domina l'horitzontal, estructurat, com hem comentat, a través d'un pati i contraposat a l'esvelta i elegant torre situada en un dels seus extrems.

La casa es construíx després de la consolidació del poder dels Àustria en la societat valenciana, ja en l'època de Felip III. La seua arquitectura està en línia no sols amb què en eixe moment està construint Guillem del Rey en el Col·legi del Corpus Christi per al virrei Joan de Ribera, edifici amb el qual té tantes similituds formals, sinó també amb l'arquitectura que la cort de Madrid imposa des del regnat de Felip II; una arquitectura pròxima als tractadistes de l'època on és perceptible un cert gust pintoresquista.

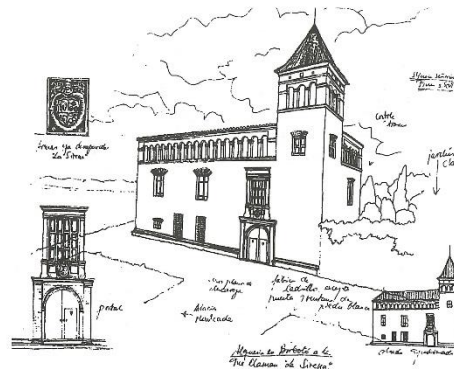
Zona lateral izquierda y jardín. Detalle del escudo

La torre de la serena substituïx als antics tipus de torre que trobem en les terres de la Corona d'Aragó, una torres prismàtiques, acabades en terrat pla o be amb coberta a una o dues aigües, com la que ens mostra abundantment la iconografia de l'època i que van ser tan abundants en tota la nostra geografia. La seua torre, la primera amb estes formes que en l'Horta de València podem trobar i datar certament, serà la referència iconogràfica de les torres, torretes i miramars rurals a partir d'eixe moment. El chapitell que la cobrix ens recorda, dins d'una solució amb teules, les torres de Valsain, les torres del cantó del palau del Pardo, aquells palaus que mamprén la corona dins d'una política d'estat on l'arquitectura és una peça més, encara que molt important, de la imatge que pretén oferir la monarquia. Una arquitectura on el rei albira els perfils flamencs o les referències a les plantes de Serlio que tant agraden a la cort i que l'aristocràcia difon al llarg del regne en les seues construccions, seguint fidelment les consignes estètiques del renaixement triomfant que el rei proclama.

La galeria superior sobre una imposta i traçada amb arcs de rajola de mig punt ja és coneguda en la ciutat en els seus palaus i convents, i en les cases pairals de camp, com ens mostra A. Winjgaerden en les imatges de València que a mitjan segle dibuixara per a Felip II. Tots els requisits d'eixa nova arquitectura estan presents en este edifici primerenc, coetani de Sant Miquel dels Reis i de l'edifici de l'Ajuntament de Llíria amb el que manté una semblança evident, com podem vore en la seua porta equilibrada i ben construïda tot seguint els cànons clàssics.

La Casa de la Serena és una de les peces importants del nostre patrimoni arquitectònic i una anella clau en el procés de canvi, transformació i consolidació de la nostra arquitectura i de les articulars relacions entre art i poder en la societat valenciana del renaixement. La seua pèrdua seria irreparable; un conjunt a l'espera d'una protecció decidida per part dels responsables de la nostra cultura.

Miquel del Rey
Universitat Politècnica

Dibujo de E. Mira. Geografía Valenciana

Jocs d'aigua

Qué millor cosa que ésta per a combatre el calor en est estiu tan calorós. El pasat mes de juliol els chiquets de nostra escola d'estiu gaudiren uns dies de la piscina. Tots pogueren deprendre alguns jocs d'aigua. Jugar i jugar... ¿es que en realitat saben jugar? No me cap dubte algú que es necessari també seguir una pedagogia en el joc.

Perque el joc és un eixercici també intel·lectual, que els chiquets fan per a entrenar-se per a la seua vida futura d'adult.

Entre els molts valors que transmet nostra societat, la comoditat és u d'ells; i és per això per lo que els chiquets volen també ser comodons a l'hora de jugar. Per lo mateix hi ha en el mercat una gran quantitat de jocs que ho fan tot asoles. Ni cal que el chiquet participe. Solament que s'ho passe be mirant. Este és el tipo de joc que se tendix a "practicar", pero en canvi els millors són els lúdics, els que ensenyen alguna cosa, els que els motiven i el fan pensar.

Recorde que en Teresa de Viver –lloc a on estiuava yo de chicoteta–, me dedicava a fer ninotets en el fang. Esperava a que els meus pares feren la sesta, per a tot seguit anar al riu. Allí yo no tenia casi joguets (¡massa coses carregava ya ma mare en el maletè del 850!). Després de major encara ne fas en fang, plastilina o en la corfa dels arbres... I si pensem còm anys en arere jugaven els nostres pares, ells nos dirán la de jocs que tenien –i joguets– que mai els compraven. La seua imaginació, la de cada chiquet de cada poble i en qualsevol racó, el confeccionava i jugaven, segur, en gran delectació.

En l'escola, posant en pràctica un programa de reforç del potencial d'aprenentatge, nos donarem conte que fer pensar als chiquets en classe costava prou, ya que ells estan acostumat a que els s'ho donen tot fet, o casi, gràcies a la classe impartida, explicada i reexplicada pel mestre i a la fi els entra sense voler. Este tipo de programa que acabe de mencionar està últimament de moda dins l'àmbit de l'educació i persegueix l'aprenentatge de la metacognició, es dir que aporta els mecanismes precisos per a que se done l'aprenentatge. Pero, sense cap dubte, cal la mediació del mestre. El mestre és imprescindible. I que ningú pense que un dia l'ordenador el va a substituir. ¡Això mai! Cal el mestre per a que l'ensenyança fructifiqui. Vull dir en açò que el mestre –o la persona major– estarà present per a que el menut millore. Perque si poses a un chiquet davant d'un coche de joguet, lo més probable és que vullga manipular-lo i al no poder posar-lo en marcha, acabe per estampar-lo en la paret.

No obstant, si un dia estàs jugant en ell i li ensenyes a passar-lo per dalt d'un pont o per baix d'un túnel, parar-se en un semàfor... voren còm i de quina manera el joc del chiquet es transforma i deixa ya de ser no sols un joc per a convertir-se en joc que li ajuda a pensar.

Pero aixina i tot, jugant i més ara... encara nos fa calor.

¡Massa! Anem cap a la botija, obrim la nevera o busquem l'aigua. L'aigua, eixe element tan necessari per a la vida: aigua que nos ajuda a mantindre bona salut mental i que con l'aigua del mar nos relaxa, calma les enfermetats nervioses –com el hidromassatge o hidroteràpia–.

I per demés es fàcil terapia de l'enuresis –fer-se pipi en el llit– com s'utilisa el joc d'aigua per estimular la micció diurna.

En fi que quan fa calor, res millor que l'aigua. I res més per ara. ¡Que passen tots vostés unes bones festes!

Maite Casaña Giner. Pedagogia-Logopeda
Gabinete Municipal de Orientación Educativa

L'alfàbega, l'herba de fer-se estimar

L'Església primitiva dubtà, i situà en distintes dates la memòria del "trànsit", "dormició", "pausa" o "repòs" de Maria de Natzarè. Un festa ben antiga, celebrada amb processons i enramades abans que el marià Concili d'Efes (431) deificara la mare de Jesús. I, curiosament, fou aquesta ciutat la que va escollir el 15 d'agost com a festa de la "theotokos" ("Mare de Déu") i la irradià per la Mediterrània. Alguna llegenda valenciana situa ací justament el lloc on li entrà la son, despertà i pujà al cel la Natzarena (la Lluna mor, resuscita i s'enlaira cada dia: "*deixà lo món sense sol; i Vós, com a Lluna i mare/ d'esta absència sou consol*", li entonen a la Maredeu del Puig), als 72 anys –per això se li resaven 72 salves el 15 d'agost–, però fresca com una rosa, conservant-se jove, tendra i bella: "*Planta nova en terra vella/ rosa fresca en arbre sec*", d'acord amb el gojos d'Arbúixec.

I, precisament, a Efes posseïa el seu principal santuari la multimammia Àrtemis, Diana, deessa de la Lluna (una lluna de plata es posa al llit, al peus de la Maredeu d'Agost, que, com a Santa Maria marca els orígens del poble valencià), protectora de les dones, els parts, els boscos, verge, formosa i primaveral. La seua diada es celebrava cap a la mitjan agost, a l'antiga Roma, en els idus d'agost, el dia 13. Les dones trenaven guirlandes amb herbes aromàtiques i medicinals (a Morella encara enramen la seua Basílica amb espigol, romaní i sàlvia; a molts pobles valencians, com a Alfara del Patriarca, les alfàbegues envolten la Maredeu morta). Unes plantes que es beneïen amb la finalitat de protegir-se de les perilloses estacions que s'aproximen. Les deesses mares eren ostentades en tàlems a la Grècia clàssica, en tancar la fecunda canícula; era el ritu del "lectisterni", quan la mare terra, després de la seua apoteosi estiuenca, s'encamina cap al seu adormiment.

El regnat de l'alfàbega acaba en coronar com a emperadriu la verge mare: "*Veniu, sereu coronada/ en la celestial morada. ¡Alegrau's que aquí veureu/ de qui sou Esposa e Mare*", canta el "Misteri d'Elx". Com a herba santa ha envoltat els jaços de la Maredeu morta. S'allunya dels altars en retirar-se dels presbiteris els sublims catres on s'adorm la mare terra, entre anuncis del retorn de les frescors: "*La Maredeu en lo llit, prepara-li la jupa al teu marit*". És la versió lunar, femenina del solar "Monument" –del llatí *monumentum*, sepultura– de la Setmana Santa també rodejat de sagrats vegetals: palmes i rams d'olivera i llorer, que també curaven ferides, allunyaven tempestes i facilitaven els parts. Ben simptomàtica és la costum, encara viva, d'ornar l'eucarístic Monument –també usats al "munument" de la Maredeu d'Agost– de *maigs*, *formenteres* o *grills*, que conjuraven mals i atreïen la bona ventura, unes plantacions de gramínies, regades ben sovint i apartades de la llum, dipositades als cellers; en germinar, s'obtenen un brots espessos, llargs i blancs. Les gregues i romanes sembraven els mateixos grans en àmfores especials per a engalanar els simulacres –"*monumenti*"– de la tomba del déu Adonis, nascut de la murtra, que mor jove i resuscita per a passar mig any amb cadascuna de les seues estimades Afrodita –que ompli la terra de flors i fruits en portar la Primavera– i Persèfone –el dolç caliu del desolat hivern–, déu del despertar de la vegetació i emblema de la nova vida; "jardins d'Adonis" es deien aquelles macetes grillades.

L'alfàbega ens arribà, sagrada i reial, des de la seua Índia originària; el seu perfum només era apte i digne de prínceps; el seu nom ho confirma: *ocinum basilicum*, del grec, *ozein*, olorar i *basileus*, rei. Fou divina a Egipte i funerària a Grècia, per la seua comprovada virtut d'allunyar, amb els insectes, el mals esperits i, al mateix temps, es considerava eròtica per coincidir el seu creixement i plenitud amb el del Sol, es a dir, amb la presència fertilitzant de Persèfone, la qual tornarà, amb la tardor, al seu hivernal infern. De fet, s'aconsella a les dones, de les quals era bona amiga, plantar-la en passar el freds més durs, el dia de la lletera i nutricia santa Àgata: "A santa Àgata, / se planta l'alfàbega; / la xica garrida / la té eixida; i la galana, / trasplantada". Es prenia contra els mals de l'esperit, els seus brots eren auguri d'amor i facilitaven la troballa d'amants encisadors i tendres enamorats i, en pols, es creia que actuava com a filtre amorós, era l'herba de fer-se estimar, que les "donzelles enamorades / d'un nuvi esdevenidor / escabellen / perquè facen més olor".

Alfons Llorenç
Escriptor

En la teua pàgina buida

Josep R. Molins Cabo, "In Memoriam"

Agost del 2002. Quan, per circumstàncies, un ja no viu en el poble, alguns moments adquirixen unes característiques singulars. En el meu cas, un d'eixos moments ho constituïx la lectura de l'anyal Programa de Festes. Des de fa alguns anys, solc començar la seua lectura per les últimes pàgines. Allí apareixia, puntual a la seua cita, l'article que José Ramón Molins dedicava a aprofundir en algun aspecte de la nostra història local. Però l'any passat no vaig trobar eixes pàgines.

Després d'una llarga malaltia, José Ramón moria el 18 d'agost, als 54 anys d'edat. Havien sigut tres anys d'esperances i de fracassos. Però, sobretot, havien sigut tres anys de lluita.

El títol que encapçala estes línies no és original. És el mateix amb què, en el Programa de Festes de 1981, es recordava i despedia a qui havia sigut metge i cronista d'Alfara del Patriarca, el Dr. D. Emilio Ramón Llin. Expressa adequadament la intencionalitat del meu escrit: recordar José Ramón Molins Cabo, cronista d'Alfara del Patriarca, en la pàgina que enguany ha deixat buida.

Vaig tindre la sort de conèixer-lo de prop i de compartir part del seu treball, col·laborant amb ell en certs moments. Va ser professor meu en el Patronat Joan XXIII, a Burjassot, on va impartir classes durant trenta-dos anys. Allí va començar a treballar al poc d'acabar la llicenciatura en Ciències Químiques. I és que José Ramón era químic. La química va ser la seua dedicació. Però la història va ser la seua passió. De fet, i ja en l'últim any de la seua vida, José Ramón va començar a realitzar els estudis universitaris d'Història. El curs no el va acabar, però el seu compromís amb la Història el va superar, i de forma més que digna. Per a la nostra història local és important el llegat que José Ramón Molins deixa, fruit de molts anys d'estudi, de lectura, de recerca... i de sacrifici. Sacrifici de què també va ser partícip la seua família, i especialment Concha, la seua dona.

José Ramón deixa gran quantitat de reproduccions de documents històrics, de fotografies, de notícies,... Però, especialment, cal destacar els seus articles, que són veritables i imprescindibles contribucions al coneixement de la nostra història. Les publicacions de José Ramón Molins són ja un referent necessari per a tots aquells que vullguen acostar-se amb rigor a la nostra història. Això li va suposar el reconeixement públic, amb el nomenament de Cronista Oficial d'Alfara del Patriarca, per part de la Corporació Municipal.

La major part dels estudis publicats sobre Alfara es troben en els diversos programes de festes. En les seues pàgines trobem títols com: "200 años de Cruilles en Alfara [1396-1595]" (1983), "La identidad de un pueblo" (1984), "Alfara del Patriarca en 1694" (1985), "Temps Municipal" (1986), "Nostre patrimoni. El Pareto" (1990), "El topònim Alfara del Patriarca" (1991), "El Trenet y Alfara del Patriarca" (1991), "Primeres Misses" (1992), "Antiguas noticias musicales" (1993), "1595-1995 IV Centenari de l'adquisició d'Alfara per Joan de Ribera" (1995), "Patrimoni històric: Cases senyorials" (1996), "Sant Bartomeu i la religiositat popular" (1997), "400 Aniversari de la fundació del Convent de San Diego de Alcalá d'Alfara del Patriarca" (1998 i 1999), "Santa Bàrbara i la religiositat popular" (2000) i "Alfara del Patriarca segons Miguel Eugenio Muñoz" (2001).

La major part dels estudis publicats sobre Alfara es troben en els diversos programes de festes. En les seues pàgines trobem títols com: "200 años de Cruilles en Alfara [1396-1595]" (1983), "La identidad de un pueblo" (1984), "Alfara del Patriarca en 1694" (1985), "Temps Municipal" (1986), "Nostre patrimoni. El Pareto" (1990), "El topònim Alfara del Patriarca" (1991), "El Trenet y Alfara del Patriarca" (1991), "Primeres Misses" (1992), "Antiguas noticias musicales" (1993), "1595-1995 IV Centenari de l'adquisició d'Alfara per Joan de Ribera" (1995), "Patrimoni històric: Cases senyorials" (1996), "Sant Bartomeu i la religiositat popular" (1997), "400 Aniversari de la fundació del Convent de San Diego de Alcalá d'Alfara del Patriarca" (1998 i 1999), "Santa Bàrbara i la religiositat popular" (2000) i "Alfara del Patriarca segons Miguel Eugenio Muñoz" (2001).

I a més d'estos articles, els que el coneixíem, podíem entrevore la mà de José Ramón en el disseny i maquetació dels Programes de Festes des de 1983, en la selecció d'imatges, en la recuperació i difusió de textos oblidats o desconeguts per a la majoria, així com en articles no firmats o firmats per altres persones.

Article seu és també el titulat "San Juan de Ribera y Alfara del Patriarca", i que va aparèixer en la publicació commemorativa de les Bodes de plata de la canonització de Sant Joan de Ribera (1985). També s'arreglen articles de José Ramón en la premsa diària o en les Actes de les Trobades de Cronistes Oficials. A més, va dirigir la publicació commemorativa del XXV Trofeu de pilota valenciana llargues i ratlles (1989), així com els quatre números de "Materials d'Història". Esta va ser una publicació que va iniciar l'Ajuntament, i que va dedicar els seus successius títols a "Homenaje a José Mª Serra Carsi" (1987), "VI Centenario de la Adquisición de Alfara por Bonifacio Ferrer" (1988), "Historiografía" (1989) i "Fotografías" (1990).

També a José Ramón es deu, entre altres, l'exposició sobre Sant Joan de Ribera que es va realitzar a Alfara en 1985, amb motiu del XXV aniversari de la seua canonització. Des del seu interès per la història, va promoure algunes accions a fi de recuperar i mantindre el nostre patrimoni històric. Sóc testimoni, acompanyant José Ramón i a mon pare, dels esforços realitzats en la Casa de la Serena (impedint, entre altres coses, la pèrdua del seu singular escut) o dels treballs mampresos en l'antiga Cisterna.

Més enllà de l'estricta àmbit de la història, va ser un home compromés amb Alfara, amb el seu poble. En nombroses ocasions va ser clavarí, va col·laborar des del principi en l'organització de la Cavalcada de Reis Mags, va animar la creació d'associacions,... I és que José Ramón va ser un home polifacètic. En tot el que feia se sentia animat per una mateixa motivació: el seu amor entusiasta per Alfara del Patriarca.

José Ramón va ser un home meticulós i seriós amb el seu treball. No sabia treballar de forma mediocre. En les seues investigacions històriques buscava fins a l'últim document de què tenia notícia, verificava totes les dades que havia de publicar... No es conformava amb allò bo, sinó que perseguia el millor. Va ser exigent amb si mateix, potser massa exigent. Això li feia ser també exigent amb els altres, la qual cosa li va suposar més d'un disgust i alguna que una altra incomprensió.

Fins on arriba el meu coneixement, sé que almenys van quedar dos projectes pendents, dos estudis en què li insistia reiteradament: la història d'Alfara i la història de la nostra Parròquia.

Finalitze. He evitat intencionadament caure en sentimentalismes fàcils. No era l'estil de la persona a qui estan dedicades estes paraules. Este article ha volgut ser un xicotet homenatge a aquell que va ser Cronista Oficial del nostre poble. Està escrit des del convenciment que la figura i el treball de José Ramón mereixen un reconeixement públic i oficial per part del poble hi ha qui tant va servir, un reconeixement que no pot donar-se per complit amb estes línies, que només han pretès aguar-se a una pàgina ja buida.

José J. Brosel Gavilá
Prevere

Neagra d'estalzim

A pleret la nit s'acosta
tota negra d'estalzim
M. Mercé

i

Lluent, el record de la nit
la sent agranar indulgentment
les portes, i netejar els daurats.

El record de la nit també creix,
i fa evident algun dels amors
deixats enrere.

Quan la porta es tanca,
ho fa també, des del seu refugi
impossible,
una part de la seua utopia.

ii

Quan la fosca et troba les cames
i les palpa,
quan et trau a balla i la seua desolació
és imminent: una nit nugada d'un tret
o d'un
silenci, el carmí que escriu versos de Macbeth
a l'espill
d'un bar públic que dóna la una plaça també
pública,
i a una sorollosa carretera, on ella només pot observar
i riure.

iii

Els versos nugats a la vesprada.
El caçador que cerca llunes per afusellar.
Els dracs amagats sota un pi pinyoner.
La cala d'un diumenge furtiu.

Ell li apunta de ple i no tremola,
i quan el sent parlar i demanar-li pietat,
i quan possiblement se li presenta com a més humà
o impossible,
el seu dit esvara i l'arma, amb el seu resort
mecànic,
fa un tret sonor i volen unes merles que no
havien acabat encara el seu àpat.

Uns instants més tard l'arma cau i també
la segueixen el caçador i el simulacre.
Mentre unes taronges es van podrint i, a poc,
els passos de l'animal allunyen irremeiables

d'uns versos que per fi ja s'han desfet de la vesprada.

iv

El seu alé entela la finestra
i ja ni les teranyines el saluden.

La nit d'araflà lluu una sentor
com l'homilia que, amb el seu silenci,

no assedega. No es mou: els fanals, a
poc, ungeixen una decadent resplendor pels racons
foscos. I lentament s'apaivaga la llum,

sense una clara consciència
de quina mà furtiva
ha detonat l'interruptor d'aquesta cambra.

v

A Enric Valor

Aquesta arbustiva soledat escalfa
i ja ni les baranes assolellades auguren
un canvi propici,
un bassal on la llum reflectisca insistent la nostra
gosadia de mirar-nos la insistència.
Els carrers que no trobares als teus ulls,
araflà els va lluint d'arena seca i records,
de calç i paper -o pitjor encara- d'Odis
i escumes i vellut amb la pols o la neu
o la desgràcia de la seua incoherència impertorbable.
D'ençà que la llum apaigava alguns fanals
i les ombres tremolen com xiprers un vent o una
sorpresa,
la mirada va perdent força o les mandolines l'agredolç cant
dissimulat que l'encoratja.
i a poc a poc tomba el mussol i emprén
un vol incert, o uns ulls que el miren o l'albiren
o l'afusellen. Mai no el tornaran a veure
La llum també s'apaga, i quan demà ens tornarà,
ja més grisa o més immensa, certament serà distinta,
no la que, ara mateix, anem consumint i morint i violant.

Alfons Navarret i Xapa
Els versos d'Araflà

Cartes a un desconegut

I

T'escric des del full blanc o
groc del capvespre fins l'alba.
Refent la recerca infinita,
els versos que ens topen
amb aquelles coses inabastables
i difícil de prodigar.

T'escric des de l'espill
sorprenent de la vida, on
l'instant transcendeix al fons
dels ulls, i palpes
l'esperit del pols,
enriquant el crepuscle.

Vestint-me la pell de delícies:
la branca tremolant,
el cant del mussol,
la brisa evocant el remoreig de l'oceà,
i la llum de la lluna que apareix i desapareix.
L'horitzó es desplega davant del meu full.
La mar s'ofereix: poderosa, eterna
tan blava com el temps.

T'escric entre pujades i baixades de plenamar,
cada capvespre fins l'alba.

II

No oblides mai:
deixa que l'alba encengui
amb la seua flama les primeres
ràfegues del bell matí. També
la joia del nostre cos.
Podria recordar-te les vesprades
que tot queia a ras de terra.
I esperava de nou l'obscuritat
a les palpentes del dolor.
Bevia la sal dels ulls
que colpejava la pell com
la pluja.

No oblides mai:
el poble, les flors pels balcons,
els pilars de la infantesa, els amics
i la llum obrint el desig
de vegades dolç
de vegades
topant amb l'horitzó, però roig
enmig de la mar.

Escriu per un somni, per si aquest somni
entén els gestos que mai no vaig gosar dir.
Escriu pel somni per si em desxifra la veu
entre tants anhels dipositats en l'Albufera.
La nostra Albufera que s'enllaça amb la mar ;
els pinars, les dunes, els ànecs i les gavines
sobre els canyars o vora l'aigua, tan profunda
com els ulls, tan quieta com els teus silencis,
secrets d'un equipatge sempre tancat..
Sent que només, enviar-te cartes, lletres
perdudes sense destinat Paraules dins
un sobre envoltat de goig i d'espases.

Aquell dia, vaig oblidar de dir-te-les,
el batec dels porus quan t'aproximaves
quiet com una estàtua i t'observava
al caminar entre els pins, solitari i
tan aïllat com jo, desconeguts
els dos pels nostres ulls.
Al capvespre el sol queia durant nou minuts
amb una harmonia de colors perfecta.
El pes de la llum, imaginari, formava un angle
sobre el llac i el vol dels ocells.
Mentre nosaltres sortíem de dins del cos
per recórrer l'immens univers, lliscant-nos
entremig de les bandades i els tuls dels cotó-en-pèls.

Dibuixava alguns mots entre les càlides cordes
per tal de dir-te'ls tímidament quan assegut
estaves en la barca, quan vora el meu cos estaves absent.
Amarats d'un univers replet de preguntes, investigadors,
observadors i conqueridors de tantes meravelles. Volíem
que la vida fos això : Instants de l' univers
El sol va desaparèixer i deixà el solatge dels colors.
La nit vingué prompte, les llums artificials comencen
a encendre's, uns passos simètrics retornen al llar,
encisats de tendreses i seduïts per la Mare.

Ara recorde l'inici de la primavera que passa
apressuradament entre els dits. Escriu per un somni,
per si entén l'alfabet del cos que mai no vaig gosar dir.

Lentament passejàvem i la muntanya era tota
un tint de colors ; la primavera dels ametllers
i dels tarongers que tan m'agradava. El monestir
de Portacoeli ens retrobava amb la frescor
del silenci, els cànctics de les ànimes a la recerca
de Déu i el ding dong de la campana.
Callats sentíem les diferents empremtes
de la solitud : la duresa de viure sols, sense que
ningú et done suport, sense que ningú t'escolte
quan ho necessites ; i la força d'una solitud
compartida amb Déu intransferible.

Per unes hores, dins el pati del monestir
la vida tal com la coneixíem s'havia acabat.
Agafats de la mà, mentre escoltàvem el soroll
del vent llunyà acostant-se ; miràvem dins
el nostre espill, com jugàvem el joc de la vida
i com es guanyava amb les cartes de l'amor.

S'escampava la nostra conversa
pel recinte de xops i murs. Giravoltaven els núvols
i els ulls espurnejats de llums contemplaven
el paisatge, l'escenari indemne de tants anys amb
aquells arcs mossarabs. Recolzats un amb l'altre,
ja res importava. Cadascú perdut en la intimitat
del pensament recordava haver conduït
la barca, a vegades, sense rumb, submergits
dins una mar d'ones inconnexes on sentíem que
les últimes forces s'esvaïen deixant-nos nus
per moments. I de nou tornàvem a aixecar-nos
i la música dels ocells endolcida pels vestits
del camp ens amaraava

MARIA CARME ARNAU I ORTS
Del poemari inèdit CARTES A UN DESCONEGUT.

*D'aquest llibre de festes,
publicat per l'Ajuntament d'Alfara del Patriarca,
s'han imprés 1000 exemplars.
La portada es una tapisseria de M.P.Verneuil (Paris 1987).
Es va donar fi a la impressió a Moncada,
a l'obra de Edicions 2001,
el dia 8 d'agost, festa de Sant Caietà
de l'any 2003.*

AJUNTAMENT D'ALFARA DEL PATRIARCA

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

